

Fiche 2: Verordening tot oprichting van een Europees fonds voor aanpassing aan de globalisering
Titel:

Voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot oprichting van een Europees fonds voor aanpassing aan de globalisering

Datum Raadsdocument: 14 maart 2006
Nr Raadsdocument: 7301/06
Nr. Commissiedocument: COM (2006) 91
Eerstverantwoordelijk ministerie: Financiën in nauwe samenwerking met Buitenlandse Zaken, Sociale Zaken en Werkgelegenheid en Economische Zaken.

Behandelingstraject in Brussel: Het Voorzitterschap heeft besloten dat het voorstel zal worden behandeld in de Raadswerkgroep Sociale zaken ter voorbereiding van de Raad WSBVC. De financieringsaspecten van het voorstel worden waarschijnlijk besproken in de groep Financiële Raden.

Achtergrond, korte inhoud en doelstelling van het voorstel:

In de aanloop naar de informele Europese top van Hampton Court in oktober 2005 heeft Commissievoorzitter Barroso in een brief aan regeringsleiders de introductie van een Globaliseringsfonds voorgesteld. De Europese Raad van december heeft in haar akkoord over de Financiële Perspectieven 2007-2013 besloten dat er een dergelijk fonds moet komen. Dit Commissievoorstel is dan ook een uitwerking van de principeafpraak in het ER-akkoord.

De Commissie stelt voor dat een beroep kan worden gedaan op het Globaliseringsfonds voor steun aan werknemers die overbodig geworden zijn als gevolg van grote structurele veranderingen in wereldhandelspatronen (lees: globalisering) als dit een significant gevolg heeft voor de regionale of lokale economie. In concreto wordt gesproken over een enorme toename van de import in de EU, een progressieve afname van het EU-marktaandeel in een sector of verplaatsing van bedrijven naar derde landen. Als criterium voor een beroep op het fonds wordt voorgesteld:

- a) het overbodig worden van minimaal 1.000 werknemers in één bedrijf, inclusief de werknemers in de productieketen (toeleveranciers en/of eindproducenten), in een regio waar de werkloosheid op NUTS III-niveau hoger is dan het EU-gemiddelde of het nationale gemiddelde;
- b) het overbodig worden van minimaal 1.000 werknemers, over een periode van 6 maanden, in één of meerdere bedrijven in een sector als deze meer dan 1% van de regionale werkgelegenheid (gemeten op NUTS II-niveau) vertegenwoordigen.

De Commissie stelt voor dat financiële bijdragen uit het Globaliseringsfonds besteed mogen worden aan activerende maatregelen (hulp bij het vinden van werk, herscholing, maatwerktraining, beroepsbegeleiding, etc.), alsmede speciale, tijdelijke inkomenstoelagen om actieve arbeidsparticipatie aan te moedigen door werk lonend te maken (zoals toeslagen voor werkzoekenden, voor mobiliteit, voor werknemers in een herscholingstraject en voor werknemers vanaf 50 jaar en ouder). Steun is niet beschikbaar voor bedrijven, slechts voor individuele werknemers. Alleen lidstaten kunnen aanvragen indienen. Een financiële bijdrage uit het Globaliseringsfonds mag maximaal 50% van de totale voorziene kosten uitmaken en kan 18 maanden lang gebruikt worden.

Het voorstel beschrijft de procedure om in aanmerking te komen voor bijdragen uit het fonds. In de aanvraag moet het verband tussen globalisering en de ontslagen aangetoond worden. Steun uit het fonds mag niet in de plaats komen van activiteiten die de verantwoordelijkheid zijn van bedrijven (volgens nationaal recht), en mag slechts acties van de nationale, regionale en lokale overheid aanvullen. De Commissie doet na goedkeuring van een aanmelding via een geamendeerde begroting een voorstel aan de Begrotingsautoriteit (Raad en EP) om financiële steun uit het Fonds te accorderen.

De Commissie moet hierbij op schrift een algemeen oordeel over het verzoek van de lidstaat geven, alsmede specifieke informatie over de genoemde criteria en het gevraagde bedrag.

Tot slot bevat het voorstel de verplichting voor de Commissie om jaarlijks een rapportage over het functioneren van het Fonds te presenteren, op basis waarvan na het 1^e jaar de Verordening aangepast zou kunnen worden door EP en Raad. In ieder geval dienen Raad en EP het Fonds vóór 31 december 2013 opnieuw te bezien.

Rechtsbasis van het voorstel: artikel 159, paragraaf 3 (specifieke acties in kader economische en sociale cohesie), zelfde als voor het reeds bestaande Solidariteitsfonds.

Besluitvormingsprocedure en rol Europees Parlement: gekwalificeerde meerderheid in de Raad, EP heeft medebeslissingsrecht.

Instelling nieuw Comitologie-comité: nee.

Subsidiariteit en proportionaliteit:

Subsidiariteit: negatief. Als enige argument voor financiering van deze acties uit een EU-fonds gebruikt de Commissie het solidariteitsprincipe. De Commissie wil de 'positieve zichtbaarheid' van de Unie met dit Fonds vergroten. Tot op heden vallen deze activiteiten echter bij uitstek binnen de competentie van nationale of zelfs regionale of lokale overheden. Er is geen enkel bewijs dat er een noodzaak voor Europese acties is.

Proportionaliteit: negatief. De negatieve werkgelegenheidseffecten van globalisering zouden niet opgevangen moeten worden door partiële inkomenssubsidies aan overbodig geworden werknemers, maar juist door op herstructurering gericht economisch beleid en actief arbeidsmarktbeleid in de lidstaten dat deze situaties voorkomt.

Consequenties voor de EU-begroting:

Het voorstel schept de mogelijkheid om jaarlijks max. € 500 miljoen voor het Fonds te gebruiken. Voor de financiering worden twee opties genoemd: de marge van het lopende begrotingsjaar (verschil tussen de FP-plafonds en de jaarbegroting in het lopende jaar) of decommittingen van de 2 voorgaande jaren (eerdere vastleggingen die ongedaan worden gemaakt omdat ze niet tot betalingen zullen leiden). Het kan hier in individuele jaren dus om extra geld gaan bovenop de FP-plafonds die momenteel door EP en Raad in het Interinstitutioneel Akkoord (IIA) over de Financiële Perspectieven uitonderhandeld worden. De financieringsconstructie moet nog worden overeengekomen en staat niet in het voorstel zelf, maar wordt juridisch vastgelegd in het IIA (en uiteengezet in de toelichting van het voorstel). De Commissie reserveert 8 fte (0,9 miljoen € per jaar) voor de administratieve handelingen m.b.t. het Globaliseringsfonds.

Financiële, personele en administratieve consequenties voor de rijksoverheid, decentrale overheden en/of bedrijfsleven en burger:

Mocht Nederland een aanvraag indienen, dan zal deze een zodanig nationale en EU procedure moeten doorlopen dat administratieve lasten onvermijdelijk zijn. Het gaat hierbij om een uitvoering van een regeling die niet gelinkt is aan structuurfondsen, waardoor een andere regeling zal ontstaan met andere eisen. Hierdoor kunnen nationaal de administratieve lasten oplopen (er is namelijk geen ervaring).

Consequenties voor nationale en decentrale regelgeving/beleid, (informatie over het inschakelen van nationale agentschappen / zelfstandige bestuursorganen e.d., implementatie en uitvoering, notificatie en handhaving en/of sanctionering): n.v.t.

Voorgestelde implementatietermijn (bij richtlijnen) dan wel voorgestelde datum inwerking treding (bij verordeningen en beschikkingen) met commentaar t.a.v. haalbaarheid: 1 januari 2007

Consequenties voor ontwikkelingslanden: geen.

Nederlandse belangen en eerste algemene standpuntbepaling:

Nederland heeft zich altijd kritisch opgesteld ten aanzien van de komst van het Globaliseringsfonds. Volgens Nederland waren en zijn andere instrumenten meer gepast om de effecten van globalisering op te vangen. Op Europees terrein valt te denken aan de dienstenrichtlijn en handelsliberalisering. In Nederlandse optiek zou arbeidsmarktbeleid op het niveau van de lidstaten moeten worden vormgegeven. Lidstaten waar bedrijven zich zonder steun tijdig hebben gemoderniseerd zouden andere lidstaten niet moeten hoeven te belonen voor het feit dat hun industrie zich niet tijdig heeft aangepast. Nederland verwacht dan ook vooral resultaten van flankerend beleid, maatregelen die de (tijdelijke) sociale consequenties van economische herstructurering opvangen en die betrokkenen de kans geven zich aan te passen aan de nieuwe situatie. Desalniettemin heeft Nederland in december er mee ingestemd om een Globaliseringsfonds op te zetten. Deze instemming was onderdeel van het totaalpakket van Financiële Perspectieven en de financiering daarvan zoals dat in december overeengekomen is. Dat akkoord is, zoals ook besproken in de Kamer, voor Nederland over de breedte zeer gunstig. Bij de besprekingen over de operationalisering van het Globaliseringsfonds zal Nederland zich kritisch opstellen met betrekking tot de bestedingscriteria en –doelen, de procedure, de herziening en de financieringsconstructie.